

## ‘Orde moet fouten gaan opsporen’

De Orde zou actiever toezicht moeten uitoefenen om de integriteit van de advocatuur te bewaken. Het verschoningsrecht moet uiteraard overeind blijven, maar wel worden beperkt tot de kerntaken van de advocaat, zegt **Francien Lankhorst**.



In 2006 hoopt Francien Lankhorst te promoveren op haar onderzoek naar de integriteit van advocaten en notarissen. Zij onderzoekt onder meer aan de hand van recente ontwikkelingen – zoals marktwerking en internationalisering – het tuchtrecht en het verschoningsrecht. Welke gelegenheid biedt de dienstverlening van de beroepsgroep c.q. het ambt om normoverschrijdend gedrag te vertonen?

Vanuit het perspectief van integriteitsbewaking bestaat er volgens Lankhorst zowel behoefte aan een sterkere collegiale toetsing op kantooniveau, als externe controle. Die externe controle zou de Orde ter hand moeten nemen, in navolging van de Engelse balie. ‘The Law Society heeft in het midden van de jaren ’80 een onderzoeks- en handhavingstak opgezet, waardoor naast de behartiging van de belangen van de advocatuur een actieve toezichts- en controleafdeling bestaat, die zowel proactief als preventief optreedt,

en zo nodig samenwerkt met officiële instanties. Uit het oogpunt van concurrentie moet de beroepsgroep integer zijn. De Orde heeft er daarom belang bij om normoverschrijdend gedrag actief op te sporen en misstanden te voorkomen. Dat is iets anders dan het huidige Bureau Financieel Toezicht, dat ‘controle op afstand’ uitoefent. Daarvoor moet de Orde beter gaan communiceren met de politie en andere instanties. Daarnaast moet de toegang tot het tuchtrecht worden verruimd. Advocaten ervaren het als een belangrijke straf wanneer zij op de vingers worden getikt door hun collega’s. De mogelijke oprichting van een actieve toezichtsafdeling is de grootste verandering die ik voor 2010 voorzie.’

Dat de tuchtrechter voortaan ook sancties zou kunnen opleggen aan kantoren is voor Francien Lankhorst geen wenkend perspectief. ‘Aan de ene kant ben ik er wel voor als de cultuur van een kantoor normoverschrijdingen in de hand werkt. Maar ik ga er vanuit dat niet het hele kantoor zo werkt als de advocaat die de norm heeft overschreden. Als je dan toch een maatregel oplegt aan het kantoor, krijgt dat door *namings and shaming* een slechte reputatie. Die sanctie vind ik niet alleen te zwaar – zij kan zelfs contraproductief werken omdat een slechte naam aantrekkingskracht uitoefent op criminelen.’

### Verschoningsrecht

‘Het verschoningsrecht moet beperkt blijven tot de kerntaken van de advocaat. Wanneer de advocaat puur financieel advies geeft, moeten de privileges niet gelden. Dat zou ook oneerlijk zijn tegenover andere dienstverleners, omdat het de advocaat een zekere concurrentievoorsprong geeft. Als dat er toe zou leiden dat er twee soorten advocaten ontstaan – zoals sollicitors in Engeland barristers nodig hebben om te procederen – zou ik dat echter een opmerkelijke ontwikkeling vinden. Het staat immers haaks op de versoepeling van het domeinmonopolie waarbij de Cohen-juristen ook procesbevoegdheid hebben gekregen.’

Lankhorst is er niet helemaal zeker van dat het verschoningsrecht voor de kerntaken van de advocaat overeind blijft. ‘In de

praktijk blijkt het verschoningsrecht niet aangetast te worden, ondanks de plicht om ongebruikelijke transacties te melden, omdat de uitzonderingsbepaling redelijk ruim is geformuleerd. Maar in deze tijden van terrorismebestrijding en met het oog op het opsporingsbelang is het een trend bevoegdheden te verruimen, zodat wellicht ook wordt geprobeerd iets van het verschoningsrecht af te knabbelen.’

Zij vervolgt: ‘Nu is het nog zo dat het verschoningsrecht van de advocaat slechts in uitzonderlijke gevallen wijkt voor het opsporingsbelang, bijvoorbeeld als een verschoningsgerechtigde zelf verdacht wordt van een ernstig delict en misbruik heeft gemaakt van zijn bijzondere positie. Maar vorig jaar heeft Hoge Raad bepaald dat het verschoningsrecht van een psychiater kan wijken voor het belang van de waarheidsvinding wanneer er sprake is van ernstige delicten, waarbij hij zelf niet betrokken is.’

De psychiater was directeur van een psychiatrisch centrum waar een jongetje van 10 of 11 jaar herhaaldelijk seksueel werd misbruikt door twee oudere jongens. De Hoge Raad vond\*, net als de rechtbank, dat de omstandigheden van dit geval zo bijzonder waren dat het verschoningsrecht van de psychiater ondergeschikt moest worden aan de waarheidsvinding. De bijzonderheid zat hem overigens niet alleen in de ernst van de delicten, maar ook in de noodzaak patiënten in een inrichting te beschermen en de verantwoordelijkheid van de directeur daarvoor.

‘Ik weet niet of je deze uitspraak zo kunt overhevelen naar de advocatuur. Maar het verschoningsrecht is, vanwege hun bijzondere positie in de maatschappij, slechts aan enkele beroepen gegeven, waaronder de advocatuur. Daar moet niet aan getornd worden. Het verschoningsrecht is er voor mensen die zich in nood wenden tot een hulpverlener, en moet daarom juist bij ernstige misdrijven overeind blijven.’

\*) HR 29 juni 2004, [www.rechtspraak.nl/Jjn.asp?jln=AO5070](http://www.rechtspraak.nl/Jjn.asp?jln=AO5070)